

**INFORMATIKOS IR RYŠIŲ DEPARTAMENTAS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS**

TVIRTINU

Direktoriaus pavaduotoja,
atliekanti direktoriaus funkcijas

Alvyda Pupkoviėnė
2020 m. spalio d.

**INFORMATIKOS IR RYŠIŲ DEPARTAMENTO
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS
VEIKLOS SRITIES APRAŠYMAS**

2020 m. spalio 19 d. Nr. 12R-1056
Vilnius

Vadovaudamasi Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601 „Dėl korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarkos patvirtinimo“, 7 punktu ir Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“, Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – IRD) Veiklos analizės ir darbo grupė (toliau – Darbo grupė), sudaryta IRD direktoriaus 2020 m. liepos 31 d. įsakymu Nr. 5V-83, 2020 metų III ketvirtį atliko korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą IRD veiklos srityje – kompiuterinių darbo vietų priežiūros kaip paslaugos.

Analizės ir vertinimo tikslas – nustatyti teisinio reglamentavimo trūkumus, sudarančius prielaidas korupcijai pasireikšti, teisės aktų įgyvendinimo problemas, susijusias su korupcija, išanalizuoti praktinį procedūrų vykdymą, įvertinti, ar veiklos sritis yra skaidri, ar laikomasi teisės aktų reikalavimų, ir nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius, prireikus pasiūlyti prevencijos priemonės analizės ir vertinimo metu nustatytiems korupcijos rizikos veiksniams valdyti ar pašalinti.

Analizuojamas laikotarpis – 2019 m. rugsėjo 1 d. – 2020 m. rugsėjo 1 d.

Analizuojamas objektas – kompiuterinių darbo vietų priežiūra kaip paslauga.

Analizės ir vertinimo metu buvo naudojama IRD administruojamoje ITT paslaugų valdymo posistemėje esanti informacija, susijusi su analizuojama veiklos sritimi, per susitikimą su darbuotojais gauta informacija apie darbo praktiką analizuojamoje veiklos srityje.

Esamos situacijos analizė ir korupcijos veiksnių nustatymas

Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. 1V-4 „Dėl Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos paskyrimo valstybės informacinių technologijų paslaugų teikėju“ IRD suteikta teisė teikti informacinių technologijų paslaugas VRM reguliavimo srities įstaigoms.

Kompiuterinė darbo vieta (toliau – KDV) – naudotojo stacionari arba mobili darbo vieta, kuri apima stacionarų ar (ir) nešiojamą kompiuterį su programine įranga, ryšio priemonės ir naudojamus periferinius įrenginius.

Pranešimas dėl KDV – KDV užklausa ir (arba) pranešimas apie ITT incidentą.

KDV priežiūra teikiama vadovaujantis Kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų teikimo taisyklėmis, patvirtintomis IRD direktoriaus 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. 5V-91 „Dėl Kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų teikimo taisyklių patvirtinimo“ (2020 m. balandžio 30 d. įsakymo redakcija) ir Bendru vidaus reikalų sistemos kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų katalogu, patvirtintu IRD direktoriaus 2019 m. rugpjūčio 23 d. įsakymu Nr. 5V-80 „Dėl Bendro vidaus reikalų sistemos kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų katalogo patvirtinimo“.

Bendras vidaus reikalų sistemos kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų katalogas nustato KDV priežiūros paslaugų apimtį (teikiamą paslaugų sąrašą), reakcijos laiką, sprendimo terminus, priežiūros laiką. Leistinos naudoti KDV programinės įrangos sąrašą nustato Kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų teikimo taisyklių priedas.

Atliekant korupcijos pasireiškimo tikimybės nustatymą, buvo siekiama išaiškinti, kaip KDV administratoriai (darbuotojai, teikiantys ITT paslaugas, susijusias su KDV priežiūra) sprendžia pranešimus dėl KDV, t. y. ar yra galimybė KDV administratoriams darbo laiku vykdyti kitus, ne per ITT Pagalbos grupę ar ITT paslaugų valdymo posistemę gautus, pranešimus dėl KDV, savarankiškai spręsti kuriam KDV naudotojui teikti pirmenybę.

KDV priežiūra teikiama IRD darbuotojams, taip pat ir šioms VRM reguliavimo srities įstaigoms – Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai (toliau – VRM), Turto valdymo ir ūkio departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – TVŪD), Valstybės tarnybos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – VTD), Regioninės plėtros departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (teikiama tik Šventaragio g. 2, Vilniuje esančioms KDV) (toliau – RPD), Koncertinei įstaigai Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Reprerentaciniam pučiamųjų orkestrui (toliau –

Reprezentacinis pučiamųjų orkestras). IRD su aukščiau paminėtomis įstaigomis 2019 metais (su VTD – 2020 metais) yra pasirašęs Informacinių technologijų ir telekomunikacijų paslaugų teikimo sutartis (Paslaugų lygio susitarimus), apimančius ir KDV priežiūros paslaugas. Sutartys galioja neterminuotai. Sutartyse nustatyta, kad paslaugos teikiamos nemokamai.

Analizuojamu laikotarpiu ITT posistemėje buvo užregistruota 4669 pranešimai dėl KDV:

Įstaigos, kurioms suteiktos paslaugos, pagal pranešimų skaičių

Pranešimų skaičius	Įstaiga, kuriai suteikta paslauga
1619	VRM
1240	IRD
1205	VTD
393	TVŪD
189	RPD (tik Šventaragio g. 2, Vilnius)
11	Reprezentacinis pučiamųjų orkestras
12	Všį Vilniaus kultūros, pramogų ir sporto rūmai

Pažymėtina, kad iš šių skaičių **neįtrauktas 1541 kreipinys**, kuomet teikiama ITT paslauga, susijusi su VTD organizuojamomis nuotolinėmis atrankomis į valstybės tarnybą.

Pranešimus dėl KDV galima pateikti šiais būdais: užpildant vieną iš pranešimo dėl KDV formų ITT paslaugų valdymo posistemės savitarnos portale, pateikiant pranešimą elektroniniu paštu ITT pagalbos tarnybai arba telefonu. Pateikus pranešimą savitarnos portale, pranešimas dėl KDV automatiškai registruojamas ITT paslaugų valdymo posistemėje ir automatiškai priskiriamas KDV administratoriui. Pateikus pranešimą elektroniniu paštu, pranešimas dėl KDV automatiškai registruojamas ITT paslaugų valdymo posistemėje, ITT Pagalbos grupės darbuotojas paskiria vykdyti KDV administratoriui. Pateikus pranešimą telefonu, ITT Pagalbos grupės darbuotojas jį nedelsdamas registruoja ITT pagalbos posistemėje ir paskiria vykdyti KDV administratoriui. KDV naudotojui elektroniniu paštu siunčiamas kreipinio registravimo patvirtinimas, kuriame nurodomas pranešimo registravimo numeris, laikas ir vykdytojas (KDV administratorius). ITT paslaugų valdymo posistemėje nurodoma: unikalus pranešimo registravimo numeris, įstaiga (KDV naudotojas), trumpas pranešimo aprašymas, KDV administratorius (kuriam priskirtas pranešimo vykdymas), ITT Pagalbos grupės darbuotojas priskyres pranešimą, pranešimo grupė (prioritetas), pranešimo statusas (naujas, sprendžiamas, sustabdytas, uždarytas), pranešimo įvykdymo laikas.

Kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų teikimo taisyklėse aiškiai ir nedviprasmiškai išskirtos KDV naudotojų grupės (specialioji naudotojų grupė ir standartinių naudotojų grupė), taip pat pranešimai dėl KDV suskirstyti į grupes pagal daromą poveikį

(darančius poveikį visam įstaigos padaliniui, darančius poveikį grupei KDV naudotojų, darančius poveikį vienam KDV naudotojui arba nedarančius tiesioginio poveikio). Atkreiptinas dėmesys, kad KDV naudotojai privalo sutartu su KDV administratoriumi, kuris sprendžia jo pateiktą pranešimą, laiku būti darbo vietoje. Jei sutartu laiku, KDV naudotojo nėra, pranešimo sprendimo laikas stabdomas iki vėl bus suderintas naujas sprendimo laikas.

Terminai, t. y. laikas per kurį KDV administratorius turi pradėti pranešime dėl KDV nurodytos paslaugos teikimą ar ITT incidento sprendimą, nustatyti Kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų teikimo taisyklių 22 punkte: kiekvienai pranešimų dėl KDV grupei nustatyti prioritetai ir detalizuoti reakcijos į pranešimą ir sprendimo laikai.

Pažymėtina, kad KDV administratoriui automatiškai siunčiami pranešimai kai iki užduoties įvykdymo liko 80 proc., 50 proc. nustatyto sureagavimo laiko. Pažeidus, t. y. neįvykdžius užduoties per nustatytą laiką, lieka neaišku, dėl kokių priežasčių vėluojama išspręsti pranešimą (galimos įvairios situacijos, nepriklausančios nuo KDV administratoriaus, pvz. itin didelis darbo krūvis, kai pavaduojama laikinai dėl ligos nesančius kitus KDV administratorius arba, neveikia kitų valstybės institucijų tvarkomos informacinės sistemos ar valstybės registrai ir pan.), ar tuo metu vykdo kitus, ne per ITT Pagalbos grupę ar ITT paslaugų valdymo posistemę gautus, pranešimus dėl KDV.

Pranešimų dėl KDV įvykdymo kontrolę atlieka IRD Informacinių technologijų paslaugų skyriaus vedėjas (toliau – ITPS vedėjas). ITPS vedėjas, naudodamasis ITT paslaugų valdymo posisteme, kiekvieną mėnesį peržiūri praeito mėnesio išspręstų pranešimų dėl KDV sprendimų bei reakcijų laikus, jų vėlavimus, t. y. sprendimų pažeidimus pagal kiekvieno KDV administratoriaus veiklą. Siekiant aiškumo ir bet kokio neigiamo poveikio, tikslinga papildyti galiojantį teisinį reglamentavimą dėl pranešimų dėl KDV sprendimų vėlavimo priežasčiai nustatyti. IRD ITPS vedėjas, išnagrinėjęs vėlavimų priežastis, turės galimybę efektyviau kontroliuoti KDV administratorių darbą, formuoti ataskaitas bei jas teikti skyriaus veiklą kuruojančiam IRD direktoriaus pavaduotojui.

Apibendrinant pažymėtina, kad siekiant išvengti galimų korupcijos rizikos veiksnių pasireiškimo teikiant KDV priežiūros paslaugas, tikslinga papildyti Kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų teikimo taisyklės nuostata, kad KDV administratorius, vėluodamas įvykdyti pranešimą dėl KDV per suteiktus reakcijos ir sprendimų laikus, nurodo vėlavimo priežastį įrašydamas komentarą.

Teikiant KDV priežiūros paslaugą, bazinė programinė įranga diegiama visuose KDV, licencijuota programinė įranga diegiama pagal programinės įrangos licencijų paskirstymo planus arba pagal VRM administracijos padalinio ar įstaigos prie VRM vadovo prašymą, įvertinus įsigytų programinės įrangos licencijų kiekį. KDV naudotojas negali pats įsidiegti programinės įrangos, ją diegia KDV administratorius.

Įdiegtų programinės įrangos licencijų peržiūra vykdoma naudojant VRM įstaigų KDV inventorizacijos įrankį (kuriame yra informacija apie visus, įtrauktus į VRM Active Directory kompiuterius). Naudojant šį įrankį nustatoma, kokia licencija konkrečiame kompiuteryje įdiegta, nurodomas KDV naudotojas.

Išanalizavus IRD priimtus teisės aktus, reglamentuojančius kompiuterinių darbo vietų priežiūrą kaip paslaugos teikimą, pažymėtina, kad priežiūros paslaugų teikimo tvarka yra detalai ir nuosekliai reglamentuota, korupcijos pasireiškimo veiksnių nenustatyta.

Pastebėtina, kad trūksta aiškumo, kada, kaip vykdoma KDV įdiegtos programinės įrangos licencijų kontrolė. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir siekiant užtikrinti efektyvesnę programinės įrangos diegimą bei diegimo kontrolę, siūlytina:

1. Kiekvieną kartą prieš pradant vykdyti kompiuterinės įrangos pirkimo procedūras, įsivertinti licencijų poreikį naudojant KDV inventorizacijos įrankį, ITT paslaugų valdymo sistemoje (<https://ittpagalba.vrm.lt/MSM/>) tvarkomą konfigūracijos elementų informaciją.

2. Vieną kartą per metus atlikti įdiegtų programinės įrangos licencijų peržiūrą, ir pastebėjus neatitikimus, pateikti informaciją ITPS veiklą kuruojančiam direktoriaus pavaduotojui dėl tolimesnės informacijos analizės.

Pasiūlymai dėl korupcijos rizikos veiksnių neigiamos įtakos panaikinimo ar sumažinimo

Įvertinus analizuojamą veiklos sritį reglamentuojančius dokumentus, darytina išvada, kad kompiuterinių darbo vietų priežiūra kaip paslauga yra išsamiai ir detalai reglamentuota, paslaugos atlikimui priimti būtini teisės aktai.

Siekiant išvengti galimų korupcijos rizikos veiksnių pasireiškimo kompiuterinių darbo vietų priežiūros kaip paslaugos srityje, siūlytina papildyti Kompiuterizuotų darbo vietų priežiūros paslaugų teikimo taisyklės nuostata, kad KDV administratorius, vėluodamas įvykdyti pranešimą dėl KDV per suteiktus reakcijos ir sprendimų laikus, nurodo vėlavimo priežastį įrašydamas komentarą. Šiems komentarams tapus privalomais, bus užtikrinta efektyvesnė KDV administratorių darbo kontrolė.

Valdymo organizavimo skyriaus
vyriausioji specialistė

Kristina Križianauskaitė